

OBRRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva Dravske banovine

»OBRRTNI VESTNIK«

izhaja tedensko in sicer vsako soboto ter stane:

veloletno Din 40—
polletno Din 20—
povsemna številka . . . Din 1—

Glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani«, »Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru« in obrtnih društev Dravske banovine.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Ponatiski dovoljeni s navedbo vira.
Štev. pri poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani 10.860.

XIII. letnik.

V LJUBLJANI, dne 13. junija 1930.

Štev. 24.

Delo gospodarskih zbornic za pospeševanje obrta.

Ob priliki letošnjega kongresa zbornice TOI iz cele države v Dubrovniku je v glavnem poročilu o nalogah in cilju zbornic govoril referent gosp. zbornični tajnik Ivan Mohorič med drugim tudi o delu zbornic za pospeševanje obrta in industrije. Radi zanimivosti njegovih izvajanj prinašamo v naslednjem oni del njegovega poročila, ki se nanaša na obrt. Gospod referent je navajal:

»Delo zbornic na polju pospeševanja obrta in industrije se more deliti v dve skupini: na zaščitno in konstruktivno. Zbornice so se takoj po prevratu lotil posla, da se obnova domače produkcije doseže čimprej in da se obstoječa podjetja čimprej prilagodijo potrebam dežele. Neurejenost razmer pa je oteževala znatno to delo in zmanjšala uspehe.

Delo za pospeševanje obrta se je gibalo v prvem času po vojni najprej v smeri, da se obrtniške delavnice, preskrbe s potrebnimi sirovinami, stroji in orodjem. V drugi vrsti so zbornice podpirale ustanavljanje produktivnih in nabavljajnih zadrug za sirovine za obrtniško predelavanje, kakor tudi kreditnih zadrug. Ker pa se s tem ni moglo zadostiti vsem obrtniškim potrebam, so zbornice delale na to, da se izposluje čim cenejši kredit pri Narodni banki. Narodna banka je dala v ta namen na razpolago kakih 15 milijonov dinarjev, s katero vsota oziroma od 2000 do 3000 vsaj nekaterim najnujnejšim potrebam obrtnikov z odobravanjem 6% posojil v višini 500 Din na poedino obrtniško delavnico. Žalibog so bili ti krediti hitro likvidirani še pred ustanovitvijo državne obrtne banke. Z uveljavljenjem zakona o Zanatski banki od 27. februarja 1926, za kar gre glavna zasluga Zanatski banki v Beogradu, je bila končno ustvarjena ideja privilegirane denarnega zavoda za podeljevanje cenih obrtniških kreditov. Kakšnega pomena je ških kreditov. Zastavila je ta zavod za pocenitev obrtniškega dela, se vidi iz sledečih statističnih podatkov:

V teku prvih treh let 1927—1928, odkar ta banka posluje, je bilo za prošnih pri centrali v Beogradu 262-6 milijonov dinarjev, posojil, a odobrenih je bilo 13.487 obrtniških posojil v skupnem znesku Din 147-6 milijonov. Pri podružnici v Zagrebu je bilo še razen tega odobrenih 35-5 milijonov dinarjev posojil in to 2932 obrtnikom. Posli banke se izredno hitro razvijajo in njena kartoteka vsebuje že čez 15.000 števil. Toda z ustanovitvijo banke vprašanje obrtniških kreditov še ni rešeno. Treba je delati na to, da se manipulacija pri podeljevanju kreditov čim bolj poenostavi. Nadalje se čuti potreba, da se poslovanje banke razširi z ustanavljanjem novih filijalk v smislu že sprejetih zaključkov ustanovne skupščine in da se razmislija v vprašanju znižanja obrestne mere za obrtniške kredite. Osobito bo to potrebno v tem letu vsled padanja cen poljedelskim produktom in radi zmanjšanja kupne moči poljedelca, ki je glavni odjemalec obrtniških proizvodov, ter se mora pričakovati, da bo povpraševanje po cenih obrtniških kreditih zelo močno.

Razen organizacije kreditnega vprašanja za pospeševanje obrta je izredne važnosti tudi praktično pospeševanje kvalitativnega dela in strokovne usposobljenosti obrtništva. V tem pogledu je aktivnost poedinih zbornic jako različna. Nekatero zbornice so v tem pogledu razbremenjene, ker obstoje posebne ustanove in fondi za vzgojo obrtniškega naraščaja za prirejanje strokovnih tečajev in za izdajanje strokovnih publikacij. V poedinih pokrajinah pa se te zahteve stavijo izključno le na zbornico.

Ker državni Zavod za pospeševanje obrta ni mogel radi nezadostnih kreditov razviti svoje aktivnosti, je n. pr. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani ustanovila v preteklem letu za pospeševanje obrta svoj posebni Zavod za pospeševanje obrta, kateri zavod izdaja tudi svoje glasilo, v katerem objavlja strokovne razprave o vseh vprašanjih, ki posegajo v interese obrtništva, dočim gleda splošnogospodarske probleme s stališča specialnih interesov obrtniškega stanu. Ta zavod je priredil celo vrsto strokovnih tečajev kakor tudi splošne tečaje za funkcionarje stro-

kovnih združenj, za katere so pokazali velik interes najširši krogi obrtništva ter so bili jako dobro obiskani ter so dosegli odlične uspehe. Posebna pažnja se je posvečala predavanjem o knjigovodstvu, poznavanju blaga, upoznavanju s predpisi obrtnega in trgovskega zakona, z odredbami socialne zakonodaje in poslovanju institucij socialnega zavarovanja, predavanjem o carinski politiki, kakor tudi strokovnim organizacijam obrtništva. Zbornica je razen tega subvencionirala lokalne razstave obrtniških izdelkov, dala inicijativo za prireditve specialnih obrtniških razstav v okviru ljubljanskega velesejma in odobrila podpore za poučna potovanja na razstave v inozemstvu.

Priredili so se specialni tečaji: za avtogensko varenje (7), za luženje lesa (4), za knjigovodstvo (4), za sobne in reklamne slikarije, dočim je v nadaljnjem programu predvidena prireditev več tečajev za krojače, čevljarje, za keramično stroko, za metalurgijo, kakor tudi za hotelirstvo.

Slične tečaje je podvzela tudi zagrebška zbornica, pa tudi druge zbornice. Žalibog jim primanjkuje zadostnih sredstev onemogoča intenzivnejše delo na tem polju.

Uvrstitev pekov v davčne skupine za odmero pridobnine.

Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani je vložila na Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani predstavko glede krivične uvrstitve pekov v davčne skupine za odmero pridobnine. Na to predstavko je dobila Zveza od Zbornice nastopno rešitev:

»Na dopis z dne 21. marca 1930, št. 336, Vam sporočamo, da smo na našo spomenico s katero smo opozorili ministrstvo za finance na napačno uvrstitev pekov pri odmeri pridobnine, prejelih potom finančne direkcije v Ljubljani odlok ministrstva za finance z dne 14. aprila 1930, številka 24.464/30, ki se glasi sledeče:

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se je obrnila na ministrstvo financ s prošnjo, da se davčnim upravam pojasni glede obdavčenja obveznikov pekovske stroke. V svoji spomenici je zbornica navedla,

da so davčne uprave v Sloveniji povodom odmere pridobnine uvrščale peke brez razlike vse v I. skupino po členu 42 zakona, pa čeprav za to ne obstojajo pogoji iz navedenega člena.

Povodom te predstavke se izda sledeče pojasnilo:

Davčni zavezanci pekovske stroke se morajo uvrstiti v I. skupino čl. 42 zakona samo v tem slučaju, kadar poleg svojih proizvodov prodajajo, pa čeprav samo deloma nabavljeno gotovo blago kot slaščice, keksi in slično, ali delajo v takem obsegu, da se more smatrati njih podjetje kot industrijsko, kar pa bo jako redek slučaj. V večini slučajih bodo spadali ti zavezanci kot obrtniki v skupino II a z osnovnim davkom 8% ali v II b skupino z osnovnim davkom 6%, vpoštevaje pri tem, ali delajo s pomočjo strojev na pogon ali zapoljujejo več kot štiri kvalificirane pomočnike, ali ne.

Nedeljski počitek v brivnicah.

Dne 3. junija t. l. se je zglasila deputacija Ljubljanske in Mariborske brivske zadruge pri g. podbanu Kr. banske uprave v Ljubljani. Ker pa je bil ta vsled bolezni g. bana, ki ni sprejemal, preobložen z delom, je deputacijo sprejel g. tajnik, kateremu se je izročila naslednja resolucija:

Gospodu banu kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani. V zvezi z dosedaj predložnimi predlogi in resolucije v zadevi nedeljskega počitka v bivši ljubljanski in mariborski oblasti v brivsko-frizerski in lasničarski obrti, si usojamo predložiti Vam še sledečo

spomenico:

Z zadnjo uredbo ste odredili, da smejo biti odprte brivsko-frizerski in lasničarski obrti tudi ob nedeljah.

Vse brivske, frizerske in lasničarske mojstre, osobito v mestu Ljubljani in Mariboru z neznatnimi izjemami je ta določitev neprijetno iznenadila.

Po dolgoletnem prizadevanju smo si končno dne 1. avgusta 1918. priborili, četudi med najzadnjimi, nedeljski počitek. Od takrat dalje smo ga točno izvajali in je postal unavaden zakon.

Ako bi ostalo pri zadnji uredbi, bodo prve nedelje odpirali samo nekateri mojstri in sicer le oni, kateri bodo zaposlovali le mladoletne delavce, ker ti ne morejo zaposliti starejših, ker njih obrati leže na periferiji.

Odpiranje na deželi se da opravičiti, za večje kraje ali celo za mesta pa nikakor.

Stranke imajo ob podaljšanem sobotnem delavnem času dovolj prilike za poslugo, delavstvo samo še celo več, ker prenehajo obrati po večini ob sobotah z delom že opoldne ali v zgodnjih popoldanskih urah. Zaslužka bi mojstri ne imeli več, ker bi se posluževalo ob nedeljah le malo njih in to bi bili le oni, ki bi odpadli v soboto radi komoditete oziroma nemarnosti.

Pač pa bi blo nedeljsko odpranje kvarno in bi imelo več slabih strani:

Naš poklic je sam po sebi ne samo neprijeten, nehygijski in zdravju škodljiv, kajti delati in tičati moramo skozi cel teden v zaduhlih, navadno malih prostorih.

Natorično je, da smo po večini ble-di in slabotni. Mar ne zaslužimo tudi mi, kakor vsak kristjan, nekoliko počitka in oddiha, da si privoščimo svežega zraka, katerega nimamo skozi cel teden v naših zaduhlih delavnicah.

Težkoča bi dalje bila, ker bi mojstri ne zamogli samj delati. Vajnecev se po zakonu o zaščiti dela ne more zaposliti, torej bi bilo potreba zaposliti pomočnike. Tam bo treba plačevati občutno povišane dnevnice, kakor jo pomočniki že v naprej reklamirajo, tako da bodo izdatki večji nego ves zaslužek nedeljskega dela. Dalje bodo pomočniki zahtevali za nedeljsko delo, da se jim da med tednom še plačani odmor, kot to zahteva zakon.

Pomočniki sami os vsi za nedeljski počitek po njihovih pravilih in v smislu zakona o zaščiti delavcev. To njim tudi pritiče in jim je nujno potrebno iz zdravstvenega in socialnega stališča.

Ako bi bili prisiljeni k delu, bodo nejevoljni, kar bo v splošno škodo naročnika in gospodarja, ker nejevoljen človek ne vrši nikakor točno in vestno dolžnosti.

Danes zaposluje večina mojstrov pomočnike radi edinega neodložljivega nujnega dela ob sobotah. Ako bi se sobotno delo delilo tudi na nedeljo, bo posledica, da bo v soboto malo dela čez normalno, kar bo veliko mojstrov lahko opravilo samo ter z vajenci in posledica temu bo odpust pomočnikov, katerih je že danes dosti preveč nezaposlenih.

Za nedeljsko delo je v Ljubljani le mal odstotek članov, dočim ni v Mariboru niti eden in bi pri izdajanju uredb bilo upoštevati v tem slučaju ogromno večino.

Ni torej podanega nikakega tehtnega razloga, da se odpravi zakon — navada našega nedeljskega počitka. Prejšnja naredba ministrstva tudi ni za nedeljsko delo. Isto tako odreja nedeljski počitek uredba g. bana savske banovine, katera nima manj tujskega prometa kakor v Ljubljani in Mariboru.

Nimamo nič proti temu, ako se dovoli krajem ob periferiji Maribora, da poslujejo par ur ob nedeljah, morda od 8. do 10. ure.

Zatorej predlagamo in prosimo Vas, gospod ban, da uvažujete navedene razloge ter da premenite že izdano izjemo naredbe o odpiranju in zapiranju obratov glede nedeljskega dela za naše obrti v smislu skoro soglas-

no storjenih sklepov, predlogov in resolucije članstva, ter da izdate dodatno odredbo, ki naj prepove nedeljsko delo oziroma potrdi dosedanja večletni unavadeni nedeljski počitek, kakor že odredeno z odredbo g. velikega župana v Mariboru od 31. julija 1928. C. br. 2060/I — št. 22. in v Ljubljani dne 21. decembra 1928. O. br. 2216/175-1928.

Krojaški prikrojevalni tečaj v Braslovčah.

Dne 28. maja je bil zaključen krojaški in damski prikrojevalni tečaj v Braslovčah, ki ga je po intervenciji obrtne zadruge oblačilnih strok na Vranskem priredil Urad za pospeševanje obrti skozi 6 tednov. Tečaj je vodil naš znani strokovni učitelj g. Knafelj s tako vneto in spretnostjo, da so mu udeleženci in udeleženke, katerih je bilo 30, zelo hvaležni in so mu tao hvaležnost ob zaključku tudi vedno pokazali z lepim nagovorom, s katerim se je od učitelja poslovila v imenu udeležencev gđ. Žoharjeva.

Zastopnik urada je v zaključnem nagovoru posebno naglašal zasluge zgoraj imenovane zadruge za izobrazbo obrtniškega naraščanja in se zahvalil šolskemu vodstvu za brezplačen učni lokal. Pri zaključku je bila zadržana zastopana po svojem načelniku, podnačelniku in zaupniku, šolsko vodstvo pa je zastopal g. upravitelj Lovšin, ki je z lepim nagovorom mlade udeleženke tečaja vzpodbujal k nadaljevanju strokovne in splošne izobrazbe.

Pomen politure za odpornost proti rji.

Mnoge produkcijske stroke trpe veliko škodo, odnosno izgubo radi rje kovin. Zato igra v obrti in industriji važno vlogo vprašanje, kako očuvati kovine uspešneje pred rjo. Znano je, da imajo nekatere železne legure (zmesi) jako visoko odpornost proti rji. Posrečilo se je izdelati jeklo, ki je popolnoma varno pred rjo, vendar pa so cene takega jekla izredno visoke in često se tudi ne da uporabljati. Poleg zavarovanj z leguro poznamo še druga zavarovalna sredstva proti rji in sicer:

1. oblaganje z nekovinsko prevleko ali s tako kovinsko oblogo, ki nerada oksidira, večinoma potom galvanizacije;

2. zvarovanje s kemično izpremembe kovinske površine;

3. zavarovanje potom kemičnih in elektrotehničnih uplivov.

Splošno uporabnega sredstva za zavarovanje proti rji nimamo. Vendar pa velja pravilo, da so sredstva proti rji v splošnem učinkovita samo, ako se nadevajo na dobro polirano površino. Dobro polirana britev lahko leži več let, pa se je ne bo prijelja rja. Če pa se je politura poškodovala, opazimo takoj rjaste madeže. S steklenim papirjem drgnjena politirana ploskva pokaže že v nekaj dneh prve nastavke rje. Kakor pri železu in jeklu, velja politura kot važno zavarovalno sredstvo proti rji tudi za druge kovine.

Pri dobro poliranih kovinah se napravi na površini oksidna plast, ki tvori tako močno in trdno ploskev, da se ne morejo vršiti na »mesu« kovine kemična razpadanja vsled upliva zraka in vlage, ali da to nastaja le jako počasi. Čim boljša je politura, čim bolj poliranje zapre le pod povečavo vidne luknjice kovinske sestavine, s tem, da odpravi majhne brazde, tem boljša je zamašitev kovinske gmote in s tem odpornost pred rjo.

Da imajo pravkar omenjene tanke plasti oksidne prevleke veliko odpornost proti vlažnemu zraku, dokazujejo zavarovalne plasti na bakru, cinku ali aluminiju. Seveda pa je treba paziti, da politure ne poškodujejo kakih mehaničnih (raskanje, udarci) ali kemičnih uplivi, n. pr. kislina. Politura je v splošnem jako občutljiva. Zavarovanje pred rjo je tem boljše, čim jačja je površinska plast, ki varuje pred zunanjimi vplivi.

Pri napravi zavarovalnih plasti proti rji se uporabljajo jako pogosto galvanske kovinske obloge. Temeljni pogoj z dobro galvansko prevleko pa je, da je bila izvršena politura kar nitemeljiteje. Kako slabo čuvajo niklaste prevleke pred rjo, ako ni bila dobro izvršena politura pod prevleko, često dokazujejo n. pr. razna orodja, ki zarjave v kratkem času, četudi jih nikdo ni uporabljal. Pri površnem poliranju ostajajo ali se celo nanovo napravijo majhne brazde, jamice ali prav majhni robovi. Galvaničnim potom nanešena obloga je zato različne debelosti in zato tudi različne jakosti. Na šibkih mestih se kmalu pokažejo slabe posledice. V takih brazdah ostanejo tudi nesnaga in preostanki polirnih sredstev. Obloga se na takem mestu prime slabo ali pa sploh odstopi in razkrojevalni proces se prične takoj.

Dobra politura je osobito važna za železne izdelke. To mnogi obrtniki žal vse premalo upoštevajo in posledica je slab izdelek. Pri predmetih, ki se imajo galvanizirati (obdati s kovinsko oblogo potom električnega procesa, ki mu pravimo galvanizacija), je na dobro poliranje paziti tem bolj, čim težje je polirati dotično kovino, ker se še raje tvorijo z nesnago napolnjene brazde in luknjice. Gosto in proti rji odporno prevleko dobimo le tedaj, če smo preje dobro in skrbno izvršili polituro.

Obrtniški strokovni tečaj v Ormožu.

Zadnji dan prošlega meseca je zastopnik Urada za pospeševanje obrti g. Založnik iz Maribora zaključil čevljarški prikrojevalni tečaj, ki ga je priredil imenovan urad tukaj v času od 22. aprila naprej. Tečaj je bil povoljno obiskan, ker se ga je udeležilo 9 čevljarških mojstrov in 11 pomočnikov, od teh 5 udeležencev iz mesta, 13 iz ostalega okraja, 1 iz črnomojskega, 1 iz rogaškega sodnega okraja. Ker se taki tečaji v posameznih krajih zamorejo le redko prirediti, bi bilo pač želeli še boljši obisk, ki bi bil sam p sebi razumljiv, ako bi med člani in pripadniki čevljarške stroke, katerih je v ormoškem okraju gotovo do 150, hoteli dovolj razumeti veliko važnost takega tečajnega pouka. Če pa primerjamo to udeležbo s tečaji v drugih večjih krajih, kakor n. pr. v Mariboru, ali pa celo v okrajih, kjer takih tečajev sploh ni mogoče prirediti zaradi nezavednosti interesentov, — moramo z udeležbo biti zadovoljni in smo zadovoljni, ker vidimo, da je ravno Ormož eden izmed tistih zelo redkih krajev bivše mariborske oblasti, v katerih se obrtne organizacije za vzgojo dobrega strokovnega naraščanja prav intenzivno zanimajo.

Tečajni pouk je vodil strokovni učitelj g. Steinman iz Ljubljane, ki ga nedovnm moramo šteti za najboljšega učitelja čevljarške stroke v državi. Poučeval je poleg prikrojevanja tudi praktično lepljenje podplatov po načinu »Ekham« in »Aga«. Udeleženci tečaja so bili s poukom izredno zadovoljni.

Učni lokal je dalo na razpolago ravnateljstvo meščanske šole brezplačno in je ravnatelj g. Prijatelj ob zaključku imel na udeležence še lep nagovor, v katerem je posebno naglašal važnost meščansko - šolskega pouka za obrtništvo.

Da se je tečaj priredil, je v posebni meri zasluga tukajšnje obrtne zadruge oblačilnih strok oziroma njenega agilnega načelnika g. Zabavnika, ki ne zamudi nobene prilike, kadar je možno z malimi stroški dati članktvu in pripadnikom zadruge obilnih koristi. Že se pripravlja v Ormožu zopet nov učni tečaj in to za absolvente lanskega krojaškega in damskega prikrojevalnega tečaja.

Pristopajte k Obrtniški Samopomoči!

»Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani«.

Opozorilo mizarskim mojstrom!

Mizarske razstave na ljubljanskih velesojnih so zelo dvignile ugled naše mizarske obrti. Njen sloves se naglo širi ne samo po celi domovini, temveč tudi v inozemstvu.

Inozemska industrija strojev za obdelovanje lesa zasleduje z velikim interesom razvoj našega mizarstva, saj hoče ravno v industrijsko manj razvitih državah napraviti čim večje kupčije.

Kot posredovalcev se poslužuje posebno spretnih potnikov, ki so tako vsiljivo zgovorni, da kupec skoro do besede ne pride, ves omamljen od sijajnih obljub. Kakor hitro zastopnik to opazi, mu že predloži v podpis naročilno pogodbo, da ja nima časa razmišljati, ali se s strokovnjakom posvetovati. Da mu »olajša« način plačevanja, ga pregovori k podpisu sicer še neizpolnjene menice.

Ko pride kupec k sebi in si da nemško pisano pogodbo predstaviti in razložiti, šele uvidi, da o raznih obljubah, kakor n. pr. triletni garanciji itd. ni ne duha ne sluha ter da naročila pod nobenim pogojem ne bi podpisal, ker stroja ali sploh še ni nameraval kupiti ali pa, ker so plačilni pogoji zanj pretežki.

Kupci strojev za obdelovanje lesa naj bodo zato, ako jih obiščejo nepoznani inozemski potniki — previdni.

Priporoča se jim, da se glede realnosti trdk, kakor tudi glede kvalitete in konstrukcije strojev obrnejo na Urad za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg 10, kjer se jim bo rade ovlje postreglo s strokovnjakimi nasveti oziroma popolnoma nesebično posredovalo nakup strojev.

Novi davčni predpisi.

(Nadaljevanje.)

III. Pridobnina.

1. Maloprodajalci monopolskih predmetov, taksnih vrednotnic, poštinih in davčnih znamk ter razpečevalcev srečk razredne loterije se po novem zakonu uvrstijo v drugo skupino s 6% osnovnim davkom.

Iz prve skupine z 10% osnovnim davkom se premestijo v drugo skupino s 6% osnovnim davkom lov in obče in ribji lov, dalje pitanje živine in svinj in gojenje rib, rakov in podobnega za prodajo.

2. Po zakonu je istočasno izvrševanje raznih poklicev zavezano davku po višji davčni stopnji. To pravilo pa po novem zakonu ne velja za zakup zemljišča in za maloprodajalce monopolskih predmetov, taksnih vrednotnic, poštinih in davčnih znamk ter razpečevalcev srečk razredne loterije. Ti plačujejo za ta del poslovanja osnovni davek vedno s 6%, četudi izvršujejo še kak drug, višji stopnji zavezan posel, na primer trgovino. Posledica tega je, da bodo morali za poslovanje, ki podlega nižji davčni stopnji, dohodke posebe izkazovati.

3. Po zakonu se smatra vsako podjetje in vsak obrat praviloma za poseben davčni predmet tudi takrat, kadar pripada v obliki glavnega in postranskega posla istemu davčnemu zavezancu.

Po novem zakonu pa je za industrijska in večja obrtna podjetja določena izjema, da se pri industrijskih in onih obrtnih podjetjih, za katera finančna direkcija ugotovi, da so večjega obsega, smatrajo vse podružnice za en davčni predmet. Davčno osnovo ugotovi v tem slučaju oni davčni odbor, ki je kompetenten za glavni posel. Osnovni davek razdeli v tem primeru za odmero samoupravnih doklad davčna uprava po istih načelih kakor družbeni davek.

4. Po zakonu prestane davčna dolžnost koncem onega meseca, ko je davčni zavezanec podjetje ali obrat dokazno odtujil ali je podjetje, obrat, odnosno izvrševanje poklica popolnoma in trajno prestalo. To določilo je z novim zakonom popolnoma in toliko, da se onim, ki niso prestanka davčne dolžnosti pravočasno prijavili, odpiše davek samo od pričetka onega meseca, ki sledi prijavi.

Nadaljevanje na 3. strani.

Kaj je novega

Borze: Tuje valute so stale v prošlem tednu v dinarjih: Berlin (nemška marka) 13-52, Budimpešta (pengö) 9-90, Curih (švicarski frank) 10-96, Dunaj (avstrijski šiling) 7-98, London (angleški funt) 275-85, Newyork (dolar) 56-50, Pariz (francoski frank) 2-22, Praga (čehoslovaška kruna) 1-68, Trst (lira italijanska) 2-96.

V Rumunijo se je povrnil po štiri letnem izgnanstvu prestolonaslednik Karol ter bil 8. t. m. od Narodne skupščine proglašen za kralja, dosedanji kralj, njegov sin Mihael, pa za prestolonaslednika.

Prometni minister Radivojević, ki je delj časa bolehal, je končno po nedavno prestani operaciji toliko ozdravel, da je mogel zapustiti stanovanje.

Zaključek ljubljanskega jubilejnega velesojna kaže velik uspeh, ker se ni udeležilo velesojna le večje število razstavljalcev, kakor prejšnja leta, temveč je tudi število obiskovalcev naraslo na 118.000.

Veliko obrtniško zborovanje se vrši v nedeljo v Beogradu, kamor odputuje tudi delegacija zastopnikov slovenskega obrtništva pod vodstvom predsednikov obeh zvez gg. Josipa Rebeke in Jakoba Zdravca.

Protijugoslovanske in protifrancoske demonstracije italijanskih fašistov so se vršile v Bariju, kjer so visokoškolski dijaki onečastili jugoslovansko in francosko zastavo.

Tvernica koles Jugo-Steyer, ki je bila pred kratkim ustanovljena z udeležbo inozemskega kapitala je začela z obratovanjem prošli teden v bivši Keršičevi tovarni v Sp. Šiški ter bo mogla izdelati letno 18.000 komadov takozvanih »Waffenrad«.

Vloge pri Poštni hranilnici so v maju zopet porasle za 8-5 milijonov dinarjev na več kot 140 milijonov, pristopilo pa je 8155 novih vlagateljev.

Povečanje državnih dohodkov v letu 1929/30 znaša po končnih ugotovitvah 1 milijardo 341 milijonov nasproti dohodkom iz leta 1928/29, od tega pa odpade samo na neposredne davke polovica, t. j. 600 milijonov dinarjev.

Avtomobilsko tvornico namerava zgraditi v Jugoslaviji, in sicer v črnogorski luki Baru, znani ameriški avtomobilski kralj Ford; govori se, da bo zaposlovala tvornica okrog 20 tisoč delavcev.

150.000 gostov brez sokolov se pričakuje na vsesokolskem zletu v Beogradu po dosedanjih cenitvah in je baje za to ogromno število tujcev zadostno preskrbljeno glede hrane in glede stanovanj.

Josip Predavač glavni ravnatelj Glavne Zadruge v Zagrebu je bil po večtedenski razpravi obsojen radi goljufive krive na dve leti in pol strogega zavora, ker je bila radi njegovih manipulacij oškodovana Selo-banka za okroglo 4 in pol milijone Din, odnosno z 5,740.660 Din, Glavno zadrugo pa za 3,423.000 Din.

Za sanacijo Saveza hrvatskih seljačkih zadrug je izdal predsednik vlade general Živković naredbo, s katero se dovoljuje Savezu podpora v višini Din 5,200.000.

Povišanje carine na uvoženo žito se je izvršilo tudi v Italiji in sicer od 14 na 16-50 zlatih lir za kvintal.

Savez hrvatskih obrtnikov bo imel 29. t. m. glavni občni zbor v Samoboru, kjer bo med drugim razpravljati tudi o obrtnem zakonu.

Vprašanje banovinskih in samoupravnih proračunov se intenzivno preučuje v finančnem ministrstvu, ki skuša spraviti v te proračune čimprej gotovo enotnost in red.

Predlog zakona o zavarovanju trgovcev za slučaj smrti in bolezni izdeluje posebna komisija v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravlje. Rumunski avtomobilisti so v velikem številu prispeli v sredo na svojem obisku po Jugoslaviji v Ljubljano in na Bled, kjer so bili povabljeni na čajanko na kraljevem dvoru.

Novo železnice gradi sovjetska Rusija in sicer se ima zgraditi tekom petih let nad 20.000 kilometrov novih prog.

MEDIĆ-ZANKL

tvornice olja, firneža, lakov in barv (boja)
d. z. o. z.

Centrala v Ljubljani • Lastnik Franjo Medić
Tovarne: Ljubljana-Medvode-Domžale
Podružnice in skladišča: Maribor, Novisad

Lastni dom. proizvodi: laneno olje, firnež, vse vrste lakov in emajlno lakastih barv, oljnatih barv, kemijsko čistih, olupanih in navadnih prstenih barv vseh vrst in nijanc, steklaraki kit, čopiče znamke „Meraki“ in sploh vse v barvarstvo stroke spadajoče blago za obrtnike, trgovino, industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo po solidnih cenah in točni postrebi

IV. Rentnina.

Rentnino so bili po dosedanem zakonu dolžne ob izplačilu obresti odvijati in jo odpremljati davčni upravi razen državnih in drugih javnih blagajni tudi podjetja, ki so načeloma zavezana družbenemu davku, ostala podjetja pravnih in fizičnih oseb pa le, v kolikor so opravljala obrtoma bančne posle. Ta omejitev je v novem zakonu razveljavljena tako, da so sedaj dolžna pobirati z odbitkom rentnino in jo odpremljati državni blagajni vsa podjetja pravnih in fizičnih oseb brez izjeme, če izplačujejo ali v računu odobrujejo rentnini zavezane obresti od denarnih zneskov, prejetih na obrestovanje. Izvzete so samo obresti, za katere že po dosedanjem zakonu tudi podjetja, ki opravljajo obrtoma bančne posle, niso bila dolžna pobirati davka z odbitkom.

V. Družbeni davek.

1. Pri določanju davčne osnove za družbeni davek se je prišteval bilančnemu čistemu dobičku samo neposredni davek, to je družbeni osnovni in dopolnilni davek. Po novem zakonu je to določilo poostreno in se že za leto 1930. prištejejo bilančnemu čistemu dobičku tudi na družbeni osnovni davek plačane samoupravne doklade. S to izpremembo je družbeni davek poostren.

2. Ravno tako se po novem zakonu obdavčijo z družbenim davkom z rentnino neobdavčene obresti hranilnih vlog in tekočih računov, prejetih od drugega podjetja, zavezanega javnemu polaganju računov.

VI. Splošna določila.

a) Prodajanje davčnih znamk.

Na zahtevo davčne oblasti je vsak maloprodajalec tobaka in taksnih vrednotnic dolžan prevzeti tudi prodajo davčnih znamk in jih imeti v vsrezni količini na zalogi. Kdor bi se upiral prodajati davčne znamke, temu se sploh odvzame prodaja monopolnih predmetov.

b) Glasovalna pravica predsednika v davčnem odboru.

Davčni odbor odloča po novem zakonu z večino glasov navzočih članov. Predsednik glasuje samo, kadar so glasovi enako porazdeljeni ali če vsaj polovica glasuje za eno in isto oceno. Če pri glasovanju ni vsaj polovica članov glasovala za isto oceno, se prišteje glas, ki je za davčnega zavezanca najneugodnejši, sledečemu glasu, ki je za davčnega zavezanca povoljniji in potem odločuje glas predsednika. Ako bi se z glasom predsednika ne dosegla večina, potem se najneugodnejši glasovi, čeprav je med njimi tudi glas predsednika, prištejejo sledečim za davčnega obveznika povoljnijemu glasu.

Ako so za oceno 10.000 Din trije člani davčnega odbora, se oceni dohodek na to vaoto. Če pa glasujeta za to oceno samo dva člana, ostala dva pa za oceno 15.000 Din, glasuje tudi predsednik in s tem odloča. Če glasuje 1 član za oceno 8000 Din, drugi član za oceno 10.000 Din, tretji član za oceno 12.000 Din, zastopnik finančne uprave pa za 15.000 Din in se predsednik priključi oceni zastopnika finančne uprave, sta za oceno 15.000 dinarjev dva glasova, ki še nimata večine. V tem primeru se prišteje tem dvem glasovom še glas za oceno 12.000 Din, s čemur se doseže večina za oceno 12.000 Din, ki obvelja.

Dosedaj je predsednik glasoval samo pri enako porazdeljenih glasovih (2 : 2), po novem zakonu pa je dobil pravico glasovanja tudi pri razpršenih glasovih.

c) Naknadni davčni predpisi.

Po sedanjem davčnem zakonu je pravica do odmere zastarela v 5 letih. Sporno pa je bilo, ali je imela finančna uprava pravico do naknadne odmere napačno predpisanega davka. Te dvome preprečuje novi zakon, ki daje davčni upravi pravico, da računsko napake in napake v tehnični sestavi davčne osnove pri že odmerjenih davkih popravi v lastnem delokrogu. Napake te vrste se morejo na korist davčnega zavezanca popraviti samo na njegovo prošnjo.

č) Cenzura odmere družbenega davka.

Odmere družbenega davka cenzurira po novem zakonu davčni oddelek ministrstva za finance. Ako se ob cenzuri ugotovi, da je bil davek preniko odmerjen, se odmera popravi, če ni od dostave prvotnega obvestila že potekla doba 2 let.

Ako se družba pritoži proti odmeri, se sme odmera popraviti tudi v onih točkah, ki se niso izpodbijale s pritožbo, vendar pa se odmera ne more popravljati glede onih vprašanj, o katerih je že odločil državni svet.

Proti naknadni odmeri davka je dopustna pritožba na državni svet, katero je vložiti v roku 30 dni.

Določila o cenzuri se nanašajo tudi na odnos davka za leto 1929.

d) Sestava reklamacijskega odbora.

Polovica reklamacijskega odbora obstoji iz članov, katere je imenovala finančna uprava, druga polovico pa je imenovala Zbornica za trgovino, obrt in industrijo. Glede sestave reklamacijskega odbora so se predpisi z novim zakonom izpremenili sledeče: »Polovico članov reklamacijskega odbora in njihove namestnike imenuje po prosti izbiri na predlog finančne direkcije davčni oddelek ministrstva za finance. Za drugo polovico članov odpošlje vsaka zbornica iz vrst davčnih zavezancev po enega člana in enega namestnika. Imenovani član in njegov namestnik morata biti iz kraja, v katerem zaseda reklamacijski odbor (pri nas iz Ljubljane in Maribora). Če je število takih zbornic večje nego število druge polovice članov odbora, sme predsednik po prosti izbiri izmed imenovanih članov poklicati v odbor le potrebno število, vendar pa mora pri tem paziti, da je pri zasedanju odbora vsakakor navzoč predstavnik zbornice one stroke, kateri pripada davčni zavezanec, o čigar pritožbi se razpravlja. Če pa je število zbornic, kojih uradno področje se razteza na področje reklamacijskega odbora, manjše ali je enako številu članov druge polovice odbora, odpošlje vsaka zbornica po enega člana in enega namestnika, trgovska zbornica pa še toliko članov in namestnikov, kolikor jih še manjka do polovice števila odborovih članov.

Pri nas, kjer imamo skupno zbornico za trgovino, obrt in industrijo, se po našem mnenju ničesar ne izpremeni, ker zastopamo stališče, da se smatrajo za zbornice v zmislu teh določil samo gospodarske, ne pa tudi stanovske zbornice odvetnikov, notarjev, inženjerjev, zdravnikov itd.

e) Stroški za prisilno izterjanje davkov.

Stroški za opomin so znašali do sedaj eno paro, za rubežen pa po dve pari od vsakega dinarja dolga, najmanj pa za rubežen 10 Din. Z novim zakonom znašajo tudi stroški za opomin najmanj 10 Din.

f) Odpis davkov vsled neizterljivosti.

Zaostali davki se po dosedanjih predpisi niso mogli odpisati vsled neizterljivosti pred potekom petega leta. Ta doba je sedaj z novim zakonom znižana na tri leta. Izjemoma pa se more davek odpisati tudi pred potekom tretjega leta, če je iz eksekutivnih aktov in tudi sicer po prepričanju občine in davčne oblasti ugotovljeno, da ni izgleda za izterjanje davkov v doglednem času.

g) Termin za uveljavljanje novih predpisov.

Predpisi novega zakona veljajo iz dne 1. januarja 1930. Dokler se ne sestavi reklamacijski odbor po novih predpisih, ostanejo še v funkciji dosedanji člani tega odbora.

Iz organizacij

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrtov za selško dolino v Zeleznikih je imela dne 8. junija t. l. svoj redni letni občni zbor, katerega se je udeležilo precejšnje število združenih članov. Zboru je predsedoval načelnik g. Jakob Primožič, ki je pozdravil navzoče zborovalce ter zvežinega tajnika g. Kramaršiča. Po načelnikovem uvodnem govoru je podal tajnik g. Srebrnjak lepo tajniško poročilo, iz katerega je posneti zelo uspešno združeno delovanje. Po blagajniškem poročilu se je izreklo načelnstvu popolno zaupanje. Zvezin tajnik g. Kramaršič je podal nato obširno poročilo o pomenu obrtniške organizacije, o novem obrtnem zakonu, o socialnem zavarovanju obrtnika, o zvezinem delovanju, o pospeševanju obrti, o novem davčnem zakonu itd. Poročilo se je vzelo z odobravanjem na znanje. Proračun za leto 1930, v katerem je določena tudi doklada za Zvezo obrtnih zadrug od člana po 15 Din, je bil soglasno sprejet. Kot delegata za zvezin občni zbor sta bila določena gg. Jakob Primožič in Jakolič Ivan. Pri slučajnostih se je razpravljalo o raznih važnih obrtniških zadevah, zlasti o šušmarstvu, kateremu polagajo javne oblasti premajhno pažnjo. — Zadruga, ki ima lepo urejeno tajništvo, zelo agilno deluje, ima 70 članov, 21 pomočnikov in 28 vajencev. Odborove seje se redno vrše, vajenske preizkušnje pa četrtletno. Posebno pažnjo polaga zadruga na obrtno nadaljevalno šolstvo. Iz skromnih združenih dohodkov vzdržuje popolnoma na lastne stroške obrtno nadaljevalno šolo, katero poseša nad 20 vajencev, kar je nadvse hvalevredno. Zadruga ima tekem njenega plodonosnega delovanja beležiti že veliko lepih uspehov. Agilnemu načelniku, vzorni zadrugi in zavednim članom želimo še mnogo uspehov in bogatih sadov. A. K.

Ravno.

Dograditev sušaške luke. Vlada je odobrila kredit okroglo enega milijona dinarjev za dovršitev obalnih naprav na Brajdici (luka) pri Sušaku, tako da bodo dela končana že letos. To bo v veliki meri olajšalo promet preko Sušaka, ki je radi prenatrpanosti že jako trpel.

Italijani živahno delajo tudi v Poljski, kjer se je zadnje dni vršil obisk zunanjega ministra Grandija ter so se v Varšavi priredile njemu na čast svečanosti.

Poljska žitna kriza v izvozni trgovini je postala jako težka radi velike konkurence ruskega žita, tako da je velik del kmetov na robu gospodarskega propada.

Tunnel med Francijo in Anglijo, ki naj bi šel pod morjem v Rokavskem kanalu, je angleška vlada odklonila, s čimer je padel ta veliki projekt za enkrat v vodo.

Konkurzi in poravnave. Jugoslovansko društvo za zaščito upnikov je izdalo za mesec maj poročilo o konkurzi in poravnava. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da smo imeli v maju 65 konkurzov (lani 98) v prvih 5 mesecih pa skupno 360 konkurzov. V maju, odkar je stopil v veljavo zakon o prisilni poravnavi izven konkursa ter se uorejo insolventni dolžniki rešiti zopet s poravnavo, pa znanujemo 22 poravnalnih postopanj in sicer 7 v Hrvatski in Slavoniji, 5 v Sloveniji in Dalmaciji, 5 v Vojvodini, 3 v Srbiji in Črni gori in 2 v Bosni in Heregovini.

Industriji za davčne olajšave. Centrala industrijskih korporacij v Beogradu je predložila finančnemu ministru predstavo, v kateri prosi, da se izdajo davčne olajšave za nove investicije v naši industriji, in sicer v tej obliki, da se omogoči davka prosto amortiziranje zdatkov za nove investicije, za racionalizacijo obratov in moderniziranje naprav. Take izdatke naj bi bilo mogoče brez davčne obremenitve amortizirati iz dobička tekom 5 let, kar bi znatno pospešila moderniziranje in racionalizacijo obratov in bi naši domači industriji olajšalo konkurenčno borbo z nozemsko industrijo.

Bolgarija povišuje svoje carine za 35%. V Bolgarski je 3. t. m. stopil v veljavo nov ključ za računanje zlatega leva pri carinjenju. Doslej se je računal zlati lev po 20 papirnatih, odslej pa se računa po 27 papirnatih levov. To pomeni, da se vse carine zvišajo za 35%. Izvzeti so le nekateri predmeti za prehrano.

Imenovanje novih cestnih odborov. Na podlagi novele k cestnemu zakonu bodo še tekom tega meseca imenovani novi cestni odbori. V veljavo so stopile tudi izpremembe glede kulučka.

Jugoslavija in Albanija. — Smo že omenili, da postaja promet med tema dvema državama vedno večji. V preteklem letu smo izvozili v Albanijo za 24 milijonov dinarjev blaga, kar pomeni napram prejšnjim letom bistven napredek. Veliko je pripomogla k temu nova trgovska pogodba. Izvoz Jugoslavije v Albanijo obstoji v prvi vrsti iz sledečih predmetov: sir, milo, cement, leseno blago, žito in drugi predmeti poljedelstva. Zlasti veliko blaga gre v Severno Albanijo, kar je čisto naravno in umevno. Omenili smo tudi že nove cestne zveze, ki naj pospešujejo promet med obema državama, omenili smo regulacijo Skaderskega jezera itd. Poleg vsega tega hoče albanska vlada z novimi carinsko-političnimi dogovori trgovino z Jugoslavijo še bolj pospeševati.

Premog v Sloveniji. Produkcija premoga v Sloveniji je znašala v januarju 208.454 ton, v februarju 167 tisoč ton. Prodaja je že v januarju močno padla, v februarju pa še bolj in so morali dati nad 16.000 ton na zalogo, s čimer so zaloge narasle na

več kot 79.000 ton, Januarska prodaja je znašala 168.000 ton, februarjska 137.000 ton. V februarju je bilo zaposlenih 10.352 delavcev, to je 409 manj kot v januarju.

Velesojem hočejo ustanoviti tudi v Novem sadu, kjer se za to poteguje osobito združenje trgovcev in industrijev.

Dobave.

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejme do 17. junija t. l. ponudbe glede dobave 30 ton bukovega oglja; do 18. junija t. l. glede odaje ca 800 komadov raznih pil v popravilo in nasekovanje; do 20. junija t. l. pa glede dobave 1200 zvitkov brzinomerilnih trakov. — Prometno - komercialni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. junija t. l. ponudbe glede dobave 15 kub. m smrekovih desk. (Predmetni pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih). — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave platnenih plaščev in 200 kg snažilne volne. Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 20. junija t. l. ponudbe glede dobave 1000 kg kristalne sode, 6 komadov cevi ter glede dobave električnega materiala. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 21. junija t. l. ponudbe glede

dobave sesalke za mazanje cilindrov male lokomotive. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Dne 18. junija t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku ministrstva vojske in mornarice v Beogradu licitacija glede dobave gonilnih jermen. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri omenjenem oddelku).

IVAN FIGAR LJUBLJANA

Gospodstva cesta. Vošnjakova ulica št. 6
(v bližini restavracije „Novi Svet“)
Zaloga, izdelovanje in popravila vsakovrstnih pil (turpija) in rašpel. Delo se izvršuje strokovno po najnižjih cenah.
Pri večjem naročilu primeren popust.
Plačam enostransko tovarnino.

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal in šip
Kompletne opreme za gostilne, restavracije, hotele, kavarne in bare

Luksuzni predmeti

Stavbno in umetno steklarstvo

Ljubljana, Dunajska cesta št. 10

Telefon 2478

Čitajte in razširjajte
„OBRTNI VESTNIK“

STOEWER „srednji“
pisalni stroj je najbolj prikladen za vsako obrt

Na zalogi pri tvrdki

LUDV. BARAGA
LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6

Telefon 29-80

Specijalna mehanična delavnica za popravilo vseh predmetov, spadajočih v fino mehaniko

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

L. Mikuš, tvornica

dežnikov

Ljubljana

Mestni trg 25

Ustanovljeno 1859

Škrbno izdelovanje!

Največji izbor!

Najnižje cene!

Preobleke! Popravila.

Naksos in šmirgel
Carburundum

v prahu in zrnu.

Silicium-Carbid
drsalci za brušenje
terazzo in kamna.

„Elektrocorund“

plošče za brušenje vodnih žag,
orodja i. t. d. ima vedno v zalogi

Feliks Toman ml., Ljubljana, Resljeva c. 30

Specijalna tovarna strojev za obdelavo lesa
KLEIN & STIEFEL V FULDI

Zastopnik:

PETER ANGELO
Ljubljana, Gledališka ulica št. 4/I

Specijaliteti: mizarski in kolarski stroji, posamezni in v vsaki kombinaciji z vdelanimi elektromotorji (pogon brez jermena) kakor tudi val stroji za jermenski pogon

Dolgotrajen kredit brez menične podlage

Zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika

Železnina orodje, okovje itd.

Porcelan

Steklenina

BOGDAN ŽILIČ

LJUBLJANA, Dunajska c. 11
(poleg Figovca)

Kupujte pri domačem obrtniku!

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

CENTRALA: KONGRESNI TRG 4

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

PODRUŽNICA: LJUTOMER

Telefon št. 2508

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno višje